

Marek Gumkowski

"Awangarda wschodnioeuropejska jako kierunek literacki", Endre Bojtár, (I) "Miesięcznik Literacki" nr 11 (1972), (II) "Miesięcznik Literacki" nr 12 (1973) : [recenzja]

Biuletyn Polonistyczny 17/52, 201

1974

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

(II) BŁOŃSKI Jan: Stygnący popiół. "Teksty" 1973 nr 4 s. 73-80.

Narrator "Popiołu i diamentu" dysponuje pełnym zasobem wiadomości o opowiadanym przez siebie świecie - a mimo to tak układa reguły swej gry z czytelnikiem, by on sam mógł - korzystając z własnej wiedzy o epoce - dopowiadać określone sensy charakteryzujące głębokie znaczenie działań powieściowych bohaterów. Konsekwencją przyjęcia takiej właśnie perspektywy narracji jest "ostateczna niedookreśloność" występujących w "Popiole i diamencie" postaci. Powieść Andrzejewskiego nazwać by można mianem "interwencyjnej": "pisarz prosił o litość dla zwyciężonych i wyrozumiałość dla zwycięzców". I tu właśnie, zdaniem autora, została zaprzepaszczona największa szansa dzieła: jego ton tragiczny; roztapia się on w słowach nawołującego do zgody narodowej narratora.

BP/52/21

K.Z.

(II) BOJTAR Endre: Awangarda wschodnioeuropejska jako kierunek literacki. (I) "Miesięcznik Literacki" 1972 nr 11 s. 31-44; (II) "Miesięcznik Literacki" 1973 nr 12 s. 58-68.

Podkreślając odmiennność i oryginalność tendencji awangardowych w sztuce krajów wschodnioeuropejskich, autor daje syntetyczny opis i przeprowadza analizę genezy oraz przemian tego ruchu. Awangarda literacka, którą, według autora, występowała jako żywe zjawisko kulturalne w latach od około 1910 do około 1930, w Europie wschodniej obejmowała dwa okresy rozwoju: pierwszy, w którym kierunkami najbardziej charakterystycznymi były dadaizm, futurizm i ekspresjonizm, i drugim, z dominującymi tendencjami konstruktywistycznymi i surrealistycznymi. Opisując realizacje literackie poszczególnych tendencji autor podkreśla ich związek z przemianami społecznymi zachodzącymi w owym okresie i wskazuje na oryginalność ujęcia artystycznego niektórych zagadnień (m.in. tematu rewolucji, postaci bohatera proletariackiego i in.).

BP/52/22

M.G.